

Útmutató a legnagyobb amerikai indián regény megírásához

(How to Write the Great American Indian Novel)

Legyen minden indián tragikus jellem, s ez látszódjon a karjain, orrán, szemén, mozdítsa tragikum a kezét, meg az ujjait, amikor keze a tragikus ételéhez ér.

Hősünk legyen legalább félvér: félig fehér, félig indián, és nomád-lovas törzsből származzon, és ha magányos, gyakran törjön fel belőle a sírás.

Ha hősünk indián nő, akkor legyen gyönyörű, mint egy karcsú penge és szeressen egy fehér férfit, de nagyon, ha mégis egy indiánt szeretne,

akkor a hősnőnk legyen félvér és származzon egy lovas-nomád törzsből. De ha ez az indián nő egy fehér férfit szeretne, akkor a férfi karjain a bőr

legyen oly halovány és fehér, s a bőrén a lüktető vérerek kék rajzolatban és akadjon el a férfi lélegzete, amikor a ruhátlan hősnőnk eléje toppan

és bámulja hosszan barna bőrét. Hasonlatként a természetből vegyen képeket, legyen: harmat, fű, barnuló dombok, tiszta víz és szél és termékeny völgyek.

Ha a víz netán mégis zavaros volna, az feltétlen valamilyen titokra utal, tudjuk, minden indiánnak titka van, s ezt lassan kell feltárni és óvatosan.

De az indián titok, ugye vad és a vihar kitörhet, ó, mily hirtelen támad az indián férfi, ki viharok ifjú szülötte, s mint egy dühöngő vadállat

megöli szerelmét, a fehér nőt. Mégis mindegyik fehér nő szeretne magának egy indián férfit. Így megy ez. A fehér nők színlelve

undorukat a farmeros, trikós indián férfival szemben, titkolva, epedezve, álmodozva gondolnak a félvér lovas-nomád indiánra.

Az indián férfiak, mint a lovak, oly büdösek. Ha kigombolják nadrágjukat, a fehér nő képzeljen el dús termő mezőket, megtrágyázott szántókat.

És gyilkosság is kell, meg öngyilkosság, és kell egy megerőszakolás, vagy kísérlet, kell a töménytelen alkohol vedelése, az autó, a száguldás.

Az indiánok látomásai kihagyhatatlanok. Látomásai vannak a fehéreknek is, ezek természetesen ugyanolyanok, hiszen ők meg egy indiánt szeretnek.

Ettől a fehér szereplő is majdnem indián. Legalábbis félvér, hiszen az indián mindig ott lapul lelke titkos mélyén.

És már ő is lovas-nomád törzs fia, igen, az ő lelkében is lapul a harcos, sőt ez már a legindiánabb indián, akit a fehér férfi a lelkében hordoz.

Az indián nő ereje gyógyító, de ha fehér asszony lelkében lakik ez az erő, gyógyító hatalma, bizony, gyakran komplikálódik.

A fehér nőben rejtezhet egy indián férfi is. És rejtezhet fehér férfiban egy indián nő. De ez tán ritka eset.

És mindenki elszántan tanul a lovas-nomádokról, és ha kell, mindenki félvér, és mindenki küzd, és mindenki a bűnök bocsánatát várja, és mindenki remél.

Kellenek a megszületendő gyermekek, indiánok és fehérek, mert a lényeket elmondja a fájdalom, meg a gyermeki szeretet.

És indián lesz minden fehér ebben a leendő, legnagyobb amerikai regényben, és ott lesz végre minden indián is, de már csak a szellem szerepében.

E világ dolgaihoz vonz a bánat

(Grief Calls Us to the Things of This World)

„A hajnali légben hemzsegnek az angyalok”

Richard Wilbur

Rátekintek a fürdőszoba kékszínű telefonjára,
hát igen – ez egy ötszillagos szálloda.

Tépelődöm, kit tárcsázzak fel? Vívezeték-szerelőt,
Bél-gyógyászt, Urológust vagy egy Tisztelendőt?

Kihez szóljon a hívásom ennyi lehetőség közül?
Ké legyen az első hívás? Apám mellett döntök végül.
Meglepődik majd, hogy telefon van a fürdőszobámban.
Hazahívok, és Anyám veszi fel. „Halló, anya, Apával

szólnék pár szót, ha lehet... A francba!” – s elakadt anyám szava
– az ember így felejt, egy éve, hogy temettük – „Elnézést Anya!”

„Hogyan ment ki a fejből?” „Ez már csak ilyen” – válaszol.
„Én ma megtöltöttem kávéval a bögréjét a reggelizőasztalon

ez ma reggel történt, neki is terítettem,
mint ahogy huszonhét évig, minden reggel.

És sokáig fel sem tűnt, hogy lám csak, tévedek
s ott volt a csésze délután is...” Anyám nevet.

Tartsunk végre kis szünetet is, elvárják az angyalok
és hiába szürkék ezek a leghétköznapibb napok

el kell, hogy énekeljük a feledékenység dicsőítő himnuszát,
mert az angyalok hideg szárnyaikkal lelkünket csapdossák.

Ó azok az angyalok, terhüktől megroggyan a térdünk,
azok a kibaszott angyalok, akiket hátunkon cipelünk.

Ó az égből hulló angyalok, kik örökkön törbe csalják lelkünk,
és rabság, préda, könyörgés a sorsunk, míg porrá nem leszünk.

Tánc ünnepe a világ peremén

(The Powwow at the End of the World)

Azt mondjátok, meg kell bocsátani, hát legyen bocsánat.
Majd, ha egy indián asszony vállal nekidőlt a gátnak, a Nagy Coulee duzzasztó gátnak és a gát ledől. Azt mondjátok nekem, hogy mondjam ki: kell a bocsánat hát mondanám is, ha az áradat a Nagy Coulee duzzasztótól végig gátakat döntene, minden gátat lefelé a folyón, míg oly sokan mondják nekem, hogy kell a bocsánat, hát legyen, mondanám. Ha az áradat végig sodorna a Columbia folyón és az ölébe csobbanna a Csendes óceánnak, és a tenger vize is áradna. Oly sokan mondjátok, hogy kell a bocsánat hát lenne bocsánat – ha az óceánban a lazacok várnának és a lazac az első édes cseppjét nyelné már a megduzzadt óceánnak. lenne bocsánat, és a lazacok szembe fordulnának az árnak a folyónak, s a torkolatnál már szembe úsznának a Columbiának és úsznának az elárasztott városok, átszakadt gátak, elhagyott házak Hanford reaktorai. Azt mondjátok nekem, hogy kell a bocsánat. Ha a Spokane folyó torkolatában lazacok úsznának hol e folyó vize a Columbiával folyik össze, ott úsznának a lazacok, majd szembefordulnának a sodrásnak, az árnak és beúsznának a rezervátum titkos öblébe, ahol én várnék. Sokan azt mondjátok, hogy kell a bocsánat. Hát lenne! Ha a lazac a vízből kiugrana, és repülne a víz felett az éji légben és tüzes nyilat hajítana és a bokor lángolna mellettem és fényében minden indián hazatalálna. Azt mondjátok nekem, hogy meg kell bocsátanom, hát ha így lenne a tűz körül majd összejönnének az indiánok végre és a lazac három mesét mesélne, az első története elmondaná, hogyan imádkozzunk, a másik majd nevetésre hívna minket, a harmadik megtáncoltatna. És majd sokan mondanák nekem hogy kell a bocsánat, hát megbocsátanék majd tánc közben Itt a világ peremén, a tánc ünnepén együtt a népemmel.